

Toponomasticon Hispaniae

Propósito: estudo e divulgación dun corpus seleccionado de nomes de lugar de todo o territorio español e portugués e, ao mesmo tempo, establecemento de bases metodolóxicas firmes para o estudio común da toponímia peninsular e insular, integrado na mesma aplicación informática.

Articulado en seis subproyectos (≈ 60 participantes):

- **Toponimia de Galicia e Portugal.** IP (e coordinadora xeral): Ana Isabel Boullón Agrelo (Universidade de Santiago de Compostela)
- **Toponimia asturiano-leonesa.** Coord.: Toribio Fuente Cornejo (Universidad de Oviedo)
- **Toponimia de Aragón, Cantabria y La Rioja.** IP: Javier Giralt (Universidad de Zaragoza)
- **Toponimia del País Vasco y Navarra.** IP: Patxi Salaberri (Universidad Pública de Navarra)
- **Toponímia de l'arc mediterrani.** IP: Emili Casanova (Universitat de València)
- **Toponimia de las zonas central, sur e insular atlántica.** IP: Emilio Nieto Ballester (Universidad Autónoma de Madrid)

Fragamento do portolano de Bartolomeo Pareto (1455)

Toponomasticon Hispaniae (toponhisp.org)

Ficha etimolóxica panhispánica

Ficha do topónimo

Escolla da lingua da aplicación

GENESIUS

→ **Latino** | Onomástica » Deantropónimo » Hagiónimo
Do nome persoal latino GENESIUS, de orixe grega, procedente de géneseis 'xénese'. Por causa da difusión do culto a este mártir na Galia no séc. IV, o haxiotorpónimo deixou diversos descendentes na península ibérica: gal. Sanxenxo, Sanxés, port. São Gens, cast. San Ginés, arag. Sant Chinés e cat. Sant Genís (PielSantos § 56).

Eiqueta de éntimo

Descendentes hispánicos do mesmo éntimo

IÚNCU

Topónimos vinculados a este éntimo		
Castellano	Toledo	Yuncos
Catalán	Illes Balears	Junc, cala de

Topónimos derivados

-ARIA / -ARIU	GALEGO	CASTELÁN
Ourense Xunqueira de Espadanedo	Toledo Yuncles	
-ELLA / -ELLU		CASTELÁN

Volver a TopoHip

TopGalPor

Sanxenxo
Tipoloxía ou caracterización xeográfica
Concello

Idioma do topónimo
Gallego

Éntimo
SANCTA, SANCTU

GENESIUS

Resumo xeral
De SANCTUS GENESIUS, mártir da Galia no séc. IV, con moiito culto en Galicia.

Aspectos xeográficos, históricos, administrativos
O nome do concello procede do haxiotorpónimo da advocación da parroquia de Padriñán, onde se sitúa a casa consistorial. A forma actual, Sanxenxo, coa graña do estandar actual, oficializouse en 1984, en substitución das castelanizadas Sangenjo (desde 1877) e anteriormente Sanxenxo (Variaciones).

Información específica de éntimo para este topónimo
Procede do acusativo GENESIUM, alda que nas attestacións históricas vese vacillación cos resultados do xenitivo, GENESII (Sanctu Gonesi, Sancti Gones), seguramente por influencia dos moi numerosos topónimos de poseedores. Finalmente, a forma rematada en -o asentouse xa a finais da Idade Media.

A partir do séc. XVI, cando o galego foi relegado dos usos escritos, os topónimos galegos surtiron a fluctuación das grafías do español (Sanjenjo, San Geny, San Genu, San Jeno, Sanxenxo). No século XX xa estaba consolidada como oficial a forma gráfica Sangenjo, que indúciu a una pronunciación co son /n/ (fricativa velar sorda), a manear do castelán, se bien na fala popular articulábase o son autoxónio, /f/ (fricativa postalveolar sorda), situación que continuou durante o franquismo. Coa chegada da democracia e a introdución do Nomenclátor galego, a forma ditaminada foi Sanxenxo, conforme á pronunciación e a grafía estándar galegas (véase Navaza, 2012).

Documentación histórica

Antiga e medieval
• "Ullam sollicit et Padrignam cum ecclesia Sancti Genesii" 1116 DocUrraca
• "Sancti Genesii de Padriñan" (Mosteiro de Armentelar) 1244 PARES
• "Iglesia de San Génes de Padriñan" 1396 TomboB

Moderna
• Sanxenxo, Sanjenjo (Mosteiro de Armentelar) 1519 PARES
• puerto de San Jeno 1521 AHUS
• San Jeno (Mosteiro de San Xoán de Poio) 1649-1650 PARES
• San Genu e Ginesi Padriñas 1607 MemoriasHoyo 522
• Billas de San Xoán 1627 ACS
• Sanxenxo 1746 ArmentelarColeción
• San Genu, Sanjenjo, ... 1850 DicMadoz

Cognados
Samels (A Pontenova, Lugo), San Xes (parroquia de Padore de Altariz, Ourense), San Xes da Peroxa (parroquia da Peroxa, Ourense), San Xes do Vilariño (parroquia de Lobriza, Ourense), San Xes de Peredo de Cedeira, nome dunha capela prerrománica en Ribadavia. Estas formas proceden do xenitivo (GENESII), como é más habitual na toponímia, e non do acusativo.

Bibliografía específica
Non hai bibliografía

Sinaturas
Redacción: Ana Boullón

98 ocurrencias Fonte: IGE (2021)
O nome Xeno procede da advocación deste concello (san Xeno).

DISTRIBUCIÓN POR CONCELLO DO NOME XENO

Mapa base: IGE. © Instituto Geográfico Nacional de España. Coodenadas: 8.806674828-42.40029444. As coordenadas no están espiadas procedentes do IGE.

Financiado polo MCIN/AEI/10.13039/501100011033/. A aplicación contou cunha axuda para a consolidación e estruturación de unidades de investigación competitivas da Xunta de Galicia (ED431C 2021/20).